

ÅL KOMMUNE

Tilstandsrapport 2019

for
oppvekstsektoren
i Ål kommune

Innhald

1. Innleiing	5
2. Oversikt over avdelingane i oppvekstsektoren	5
2.1 Barnehage.....	5
2.2 Skule	6
2.3 Andre avdelingar i oppvekstsektoren.....	7
3. Nasjonale planar og lokale styringsdokument	8
3.1 Rammeplanen for barnehagane.....	8
3.2. Kunnskapsløft og fagfornyng	8
3.4. Betre læring i Ål	8
4. Betre læring, resultatmål	8
4.1. Mål for skulestartarane i Ål kommune.....	9
4.2. Redusere spesialundervisninga til landsgjennomsnittet.....	9
4.2.1. Spesialundervisning.....	10
4.2.2. Barn med store og samansette behov	10
4.3. Nasjonale prøveresultat på landsgjennomsnittet.....	11
4.3.1. Engelsk.....	11
4.3.2. Rekning	12
4.3.3. Lesing.....	14
4.3.4. Korleis bruke nasjonale prøver.....	16
4.3.5. Skulebidragsindikatoren.....	16
4.4. Grunnskulepoeng etter 10. trinn på landsgjennomsnittet	17
4.5. Resultat elevundersøking betre enn landsgjennomsnittet	18
4.6. Fråfall i vidaregåande skule	19
5. Betre læring, «ettertrykk»	19
5.1. Tidleg innsats språk	19
5.2. Del av 4-årskontroll i barnehage	19
5.3. Overgangsplan.....	19
5.4. Lydfargemetoden	20
5.5. Fysak i fag	20
5.6. Lesing i alle fag	20
5.7. MOT og «Kjærlighet og grenser»	20
5.8. Tverrfagleg samarbeid.....	20
5.9. Elevutjamning	20
6. Betre læring, utviklingsområde	20

6.1. Grunnleggjande ferdigheiter	20
6.2. Pedagogisk planarbeid	21
6.3. Digital kompetanse.....	21
6.4. Inkluderande læringsmiljø.....	21
6.4.1. Rutine – nettverk for føresette i Ål kommune	21
4.3.5. Modell for betre tverrfagleg innsats (BTI).....	22
7. Dialogmøte	22
8. Foreldreundersøking	23
9. Betre læring, kompetansearbeid.....	23
9.1. Desentralisert ordning for kompetanseutvikling (DeKomp)	23
9.2. Digital kompetanse.....	24
9.3. Kompetansekrav for lærarar i fag	24
10. Utfordringar og arbeid framover.....	24
10. Avrunding	25

1. Innleiing

Kommunen ved kommunestyret er formell eigar av dei kommunale barnehagane og skulane. Kommunestyret har eit overordna ansvar for at barnehagane og skulane gir eit kvalitativt godt tilbod til barn og unge.

Etter Opplæringslova § 13-10 skal Ål kommune ha eit forsvarleg system som sikrar at lover og forskrifter blir helde. I tillegg skal systemet sikre oppfølging av resultat frå dei nasjonale kvalitetsmålingane. Det overordna målet er å bidra til kvalitetsutvikling på alle nivå i grunnopplæringa og slik auke læringsutbyttet for den einskilde eleven.

Frå 2010 er kommunen pålagt å utarbeide ein årleg tilstandsrapport for grunnskulen. Tilstandsrapporten skal vere eit viktig styringsverktøy for skuleeigar, og skal hjelpe dei folkevalde, administrasjonen og avdelingsleiarane til å evaluere og utvikle tenestene i sektoren. I Ål kommune vil politikarane at denne rapporten skal handle om alle avdelingane i oppvekst, dvs. barnehagane, PPT, kulturskulen og helsestasjonen.

Tilstandsrapporten for 2019 rapporterer på dei to kvalitetsmåla i Betre læring 2016-2020.

Tilstandsrapporten gir eit bilete av korleis oppvekstsektoren arbeider for å nå kvalitetsmåla med tilhøyrande resultatmål, «ettertrykk», utviklingsområde og kompetanseområde.

Det er i januar 2020 gjennomført eit dialogmøte med kvar enkelt avdeling i oppvekst. I desse møta har i regelen desse møtt: oppvekstleiar, avdelingsleiar, representantar for tilsette, for FAU og politisk representant i SU. Oppsummering etter dialogmøta er arbeidd inn i denne tilstandsrapporten.

2. Oversikt over avdelingane i oppvekstsektoren

Til oppvekstsektoren i Ål høyrer fire barneskular, ein ungdomsskule, fem barnehagar, kulturskule, innvandartenesta/VO, PPT, helsestasjon og eit oppvekstkantor. Fleire opplysningar er å finne på heimesida www.aal.kommune.no

2.1 Barnehage

Per 15.12.2019:

Barnehage i Ål	Avdelingar/ plassar	Grunnbemanning				Møte- ressurs	Styrking	Språk- ressurs	Tidleg innsats	Sum
		Styrar	Pedagog	Assistent	Sum					
Nordbygdene barnehage	2 avd, 30 plassar	0,8	2,0	2,7	5,6	0,2	0,5		0,2	6,7
Sando barnehage	2 avd, 36 plassar	0,8	3,0	3,4	7,2	0,2	0,0		0,2	7,6
Skattebøl barnehage	2 avd, 30 plassar	0,8	3,0	2,4	6,2	0,2	1,0		0,2	7,6
Sundre barnehage	6 avd, 108 plassar	1,8	8,0	9,7	19,5	0,4	4,8	0,4	0,4	25,5
Torpo barnehage	2 avd, 30 plassar	0,8	2,0	3,0	5,8	0,2	1,0		0,2	7,2

Ål kommune har full barnehagedekning og alle som har søkt plass har fått tilbod, også utanom hovudopptaket. Per 15.12.18 hadde 174 barn plass i barnehagane i Ål.

Slik har barnetalet utvikla seg dei siste år:

År	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Tal barn i barnehage	174	173	185	200	202	220

Tal barn i barnehage er omtrent det same som på tilsvarende tidspunkt i 2018. Frå januar stod det nokre barn på venteliste som no er tildelt barnehageplass, slik at det reelle talet på barn i barnehage er høgare i januar 2020 enn det var i januar 2019.

Frå 01.08.18 er det innført nasjonal pedagognorm i barnehage. Det skal vere minst ein pedagogisk leiar per 7 barn under tre år og minst ein pedagogisk leiar per 14 barn over tre år. Pr dags dato har Ål kommune ingen pedagogar på dispensasjon.

Frå 01.08.18 vart det også innført nasjonal bemanningsnorm. Norma stiller krav om ei bemanning som tilsvargar minst ein vaksen per tre barn under tre år og ein vaksen per seks barn over tre år. Den nye bemanningsnorma tilsvargar den bemanninga Ål har hatt i barnehagane også tidlegare.

Dei tre siste åra har barnehagane fått tilført ein ressurs for å dekke opp auka møtetid og arbeid utanom avdelinga, i sum for alle barnehagane tilsvargar dette 120 % stilling. I tillegg har det dei tre siste åra vore mogleg å omdisponere delar av styrkingsressursen til ein generell tidleg innsats ressurs. Denne tilsvargar til saman 120 % i sum for alle barnehagane. Barnehagane melder at dette er nyttige tiltak for å arbeide med politiske føringar og kvalitetsmåla i Betre læring, og barnehagane ynskjer at ordningane blir vidareført. I tillegg er det frigjort og fordelt 730 % stilling til styrking for barn med spesielle behov. Det er eit aukande behov for styrkingsstillingar i barnehagane og sektoren har behov for å omdisponere stillingane som ein sparar inn pga. færre barn til styrkingsressurs.

Tidlegare fekk kommunane tilført midlar som kunne nyttast til språkgrupper. Denne ordninga vart omorganisert i 2017 og gjorde at Ål kommune ikkje lengre oppfylte kravet til å få denne ressursen. Ved å nytte oppsparte prosjektmidlar, har sektoren førebels klart å behalde språkressursen i Sundre barnehage der det er flest minoritetsspråklege barn, men ikkje i dei andre barnehagane. Frå hausten 2020 er det ikkje lengre midlar til dette.

Det er ikkje krav om utdanning for å vere assistent. Mange av assistentane har lang fartstid og mykje realkompetanse. Mange av dei fast tilsette assistentane har siste åra utdanna seg til barne- og ungdomsarbeidar.

2.2 Skule

Tabellen syner oversikt over tal på elevar ved skulane inndelt etter årskull:

Skulane i Ål	1	2	3	4	5	6	7	Sum			
Leveld skule	5	10	12	6	10	11	9	63			
Nedre-Ål skule	13	19	20	28	33	36	52	201			
Skattebøl skule	15	10	15	13				53			
Torpo skule	6	8	8	4	11	7	13	57			
									8	9	10
Ål ungdomsskule								185	53	68	64
SUM	39	47	55	51	54	54	74	559			

Tala er henta frå GSI innrapportering hausten 2019.

Like før jul kom to flyktningefamiliar og Nedre-Ål fekk fire nye elevar. Dei går våren 2020 i ein eigen velkomstklasse.

Elevtalsutviklinga sidan 2010:

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Elevtal	643	642	642	643	641	634	638	590	581	559
Fr.språk*)	49	47	58	64	66	64	71	68	67	66

*) viser kor mange av elevane som er framandspråklege. Tal henta frå GSI.

Elevtalet var fram til 2016 stabilt rundt 640 elevar. Våren 2017 vart mottaket på Torpo lagt ned. Hausten 2020 er 42 elevar skrivne inn på 1. trinn og samla elevtal neste skuleår blir rundt 540 elevar.

Oppvekstsektoren har dei siste åra redusert talet på lærarar, men fordi elevtalet også går ned, er det rimeleg god lærardekning i Ål kommune. I Ål er tal elevar per undervisningsårsverk 7,6. Nasjonalt er det 11.6 elevar per undervisningsårsverk. Ål har mange barn med store og samansette behov. Dette året er talet 34 elevar og 7 barnehagebarn. Mange av desse elevane treng tett oppfølging av lærar og/eller tilsette med annan fagkompetanse.

2.3 Andre avdelingar i oppvekstsektoren

Andre avdelingar	
Ål kulturskule	389 elevplassar fordelt på 286 elevar. 15 lærarar (inkl. rektor) i hovudsak i deltidsstillingar (5,15 stillingsheimlar). Disiplinar: dans, yoga, slagverk, song, piano, hardingfele, gitar, bass, kreativ skiving, visuell kunst, musikkleik og teater. Rektor administrerer også «Den kulturelle skulesekken» i kommunen.
PPT for Ål og Hol	7,5 stillingar med leiar og merkantil. I tillegg har PPT hatt 0,5 stilling logoped. PPT skal hjelpe barnehage og skule med kompetanse- og organisasjonsutvikling for å legge til rette for elevar med særlege behov og utarbeide sakkunnig vurdering der lova krev det.
Helsestasjonen	5,15 stillingar er fordelt på jordmødre, helsesjukepleiarar, sekretær. Desse stillingane skal ivareta tenesteområda: Svangerskapsomsorg, jordmorvakt og helsestasjonstenester 0-5 år, skulehelseteneste 5-20 år, helsestasjonen for ungdom, reisemedisin, smittevern og influensavaksinasjon. Frå 01.09.17 starta prosjektet «Styrking av helsestasjon- og skulehelsetenesten» med 25 % stillingsauke for jordmor og 60% auke for helsesjukepleiar. Dette prosjektet går fram til 31.07.20.
Innvandrertenesta (Vaksenopplæring og flyktningeteneste)	<u>Vaksenopplæring:</u> 4,6 stilling ved Ål vaksenopplæring underviser busette flyktningar og familiesameinte frå Ål og Hol, samt arbeidsinnvandrarar, til saman om lag 25 elevar. Elevtalet har gått ned grunna nedlegging av mottak i Ål og Hol, samt færre busettingar. Skulen har hatt ei auke i talet på betalingselevar (arbeidsinnvandrarar). Hausten 2019 vart det starta kombinasjonsklasse ved Ål vidaregåande skule. Dette er eit innføringsår til vidaregåande for minoritets-språklege elevar med kort butid, og er eit samarbeidsprosjekt mellom Ål vidaregåande skule og Ål og Gol vaksenopplæring. Ål vaksenopplæring har bidrege med ei 60 % stilling, som vi har fått refundert av tilskotsmidlar. Det er også starta opp norskopplæring for tilsette på Sjukeheimen kvar veke, samt symjeundervisning for kvinner. <u>Flyktningtenesta:</u> 1,6 stilling fordelt på to flyktningkonsulentar. Dei har ansvar for å etablere og integrere busette flyktningar, og dei skal organisere og følge opp introduksjonsprogrammet. I 2019 har det vorte busett 4 overføringsflyktningar frå Syria og 5 overføringsflyktningar frå Kongo. Det har også kome ein familie på 6 personar på familieföreining, samt 1 person på sekundærbusetting. I samarbeid med Ål kulturskule (og med støtte frå Sparebankstiftelsen DNB) har tenesta starta opp tilbodet «Kulturmagi», eit inkluderande fritidstilbod til barn og unge. Det er gjennomført fleire arrangement som eit ledd i å skape møteplassar. I tillegg har avdelinga ei leiarstilling i 100% (ansvar for vaksenopplæring og flyktningteneste).

3. Nasjonale planar og lokale styringsdokument

3.1 Rammeplanen for barnehagane

Arbeidet i barnehagen er tufta på den nye nasjonale rammeplanen, som vart gjort gjeldane frå 1.august 2017.

Gjennom omsorg, leik og læring skal barnehagane byggje sosial og språkleg kompetanse ved å arbeide med aktivitetar innan desse fagområda:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, rørsle, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form.
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

Barnehagane har arbeidd med implementering av den nye rammeplanen sidan hausten 2017. Dette har vore eit viktig og prioritert utviklingsarbeid som blir avslutta våren 2020.

Barnehagane pliktar å lage eigne årsplanar som m.a. viser korleis dei arbeider med fagområda.

3.2. Kunnskapsløft og fagfornyng

I skulen er den nasjonale læreplanen det viktigaste styringsdokumentet for undervisninga. Alle aktivitetar i skulen skal vere forankra i læreplanen Kunnskapsløftet. I 2018 vart det utarbeidd ny overordna del, og fram mot skulestart august 2020 blir alle læreplanane reviderte. Overordna del handlar om å utvikle heile mennesket, og gir sterke føringar for arbeidet med ein meir konkret faglandel. Kvar einskild lærar og kvar skule har det operative ansvaret.

3.4. Betre læring i Ål

Strategidokumentet Betre læring i Ål kommune 2016 – 2020, er ein temaplan i det kommunale plansystemet, og dokumentet viser kva oppvekstsektoren i Ål kommune skal satse på for å betre læringsutbyttet hos barn både i barnehage og skule, og det skal sikre at alle får den opplæringa dei har krav på.

Handlingsplanen Betre læring er ein tiltaksdel og blir rullert kvart år i planperioden. I 2020 blir også strategidokumentet med kvalitetsmåla rullert. Dette kan gi endringar i heile planstrukturen.

4. Betre læring, resultatmål

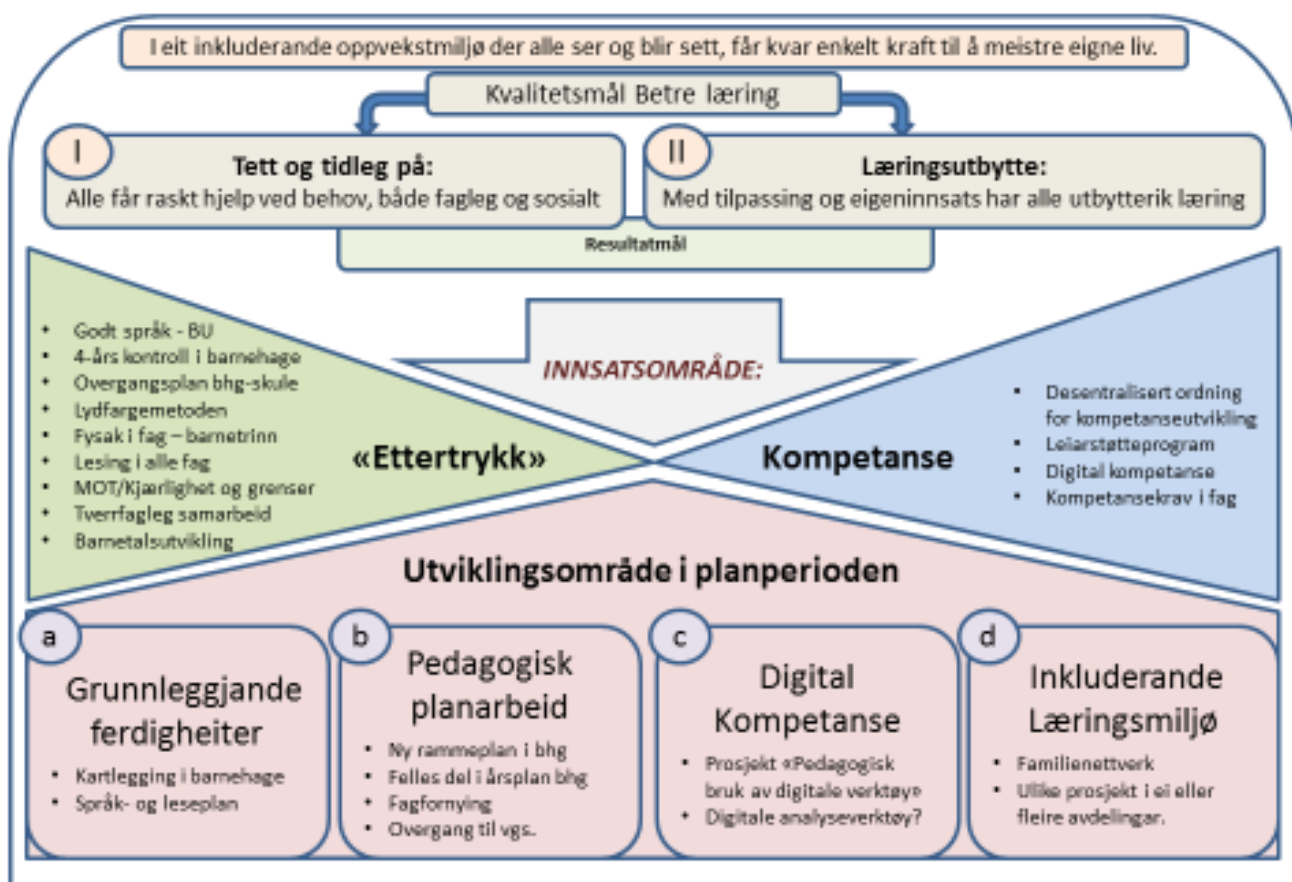
Resultatmål skal hjelpe oss i arbeidet med å nå kvalitetsmåla. Dette er statistikk med eit lite talgrunnlag. Det kan likevel gi oss informasjon å bruke i meir langsiktig arbeid.

Resultatmål i Betre læring:

1. Skulestartarane er førebudd i samsvar med «Mål for skulestartarar i Ål kommune».
2. Redusere spesialundervisninga til landsgjennomsnittet.
3. Nasjonale prøver minst på landsgjennomsnittet.
4. Grunnskulepoeng etter 10. trinn minst på landsgjennomsnittet.
5. Resultat på elevundersøkinga betre enn landsgjennomsnittet.

I Betre læring har oppvekstsektoren i Ål spissa dei nasjonale føringane i rammeplan og kunnskapsløft:

Betre læring 2016 – 2020

4.1. Mål for skulestartarane i Ål kommune

Ål kommune har utarbeidd eigen overgangsplan der overgangen frå barnehage til barneskule er systematisert. Den gjeld alle barn i kommunen.

Hovudmål

Overgangsplanen skal sikre samanheng i læringsløpet til barn og unge i Ål kommune. Barn og unge med føresette skal føle seg trygg på at alle blir møtt av ein barnehage og skule som kjenner dei og legg til rette for tidleg innsats og ein god start.

Overgangsplanen skal sikre:

- Gode rutinar, lik praksis og systematisk samarbeid mellom einingane.
- Ein meningsfull samanheng i læringsløpet.
- Tidleg innsats for barn med særskilte behov.
- Ein trygg skulestart for barn som byrjar i 1. klasse og for dei føresette.

Det er oppretta nettverk for pedagogar som har skulestartarar. Nettverket skal støtte pedagogen i arbeid med pedagogiske opplegg og arbeidsmåtar spesielt i høve til språk- og sosial kompetanse og fleirspråklege barn. I tillegg skal nettverket arbeide med pedagogiske mål for skulestartarar, og det skal sjå på pedagogiske samanhengar mellom barnehage og barneskulen.

4.2. Redusere spesialundervisninga til landsgjennomsnittet

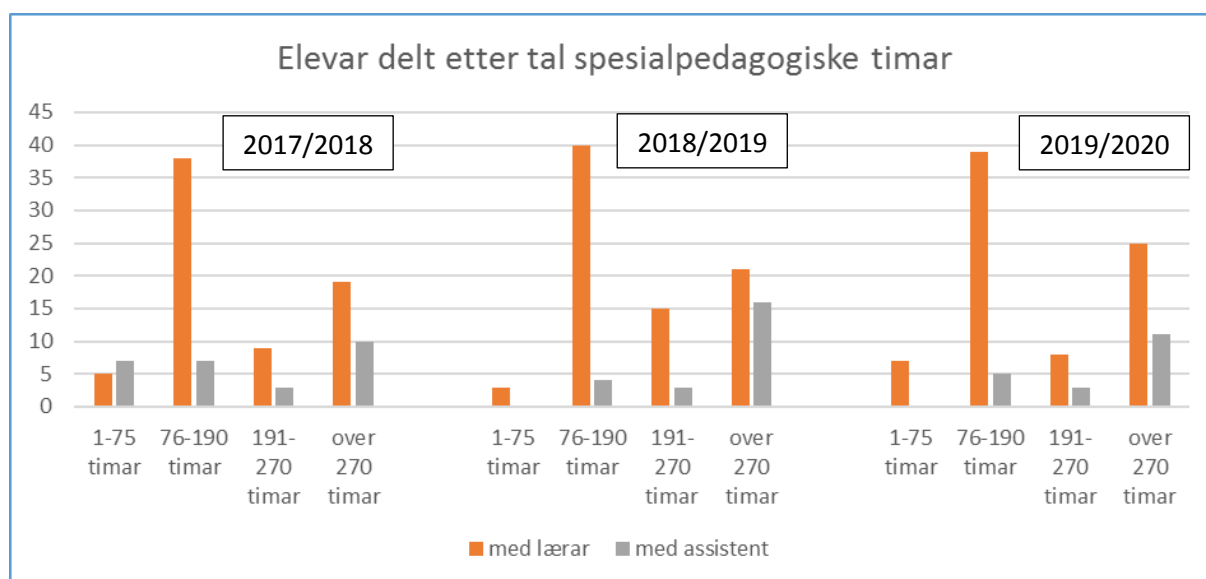
Målet er å dreie innsatsen frå einskildvedtak og over mot systemarbeid og tilpassa opplæring.

4.2.1. Spesialundervisning

I 2019 fekk 8 barn spesialpedagogisk hjelp i barnehagen. Tal tidlegare år: 2012 – 6, 2013 – 4, 2014 – 5, 2015 – 7, 2016 – 7, 2017 – 3 og 2018 - 6 barn. Gjennom mellom anna Felles Løft har barnehagen fått auka kompetanse på språk og sosial utvikling. I eit tidleg innsats-perspektiv er det viktig å kunne prioritere hjelp til barnehagebarn med særlege behov. Styrkingsressursen har difor auka siste året.

I Ål kommune har 13,8 % av barna vedtak om spesialundervisning skuleåret 2019/20. Dette er ein auke frå året før, og er langt over landsgjennomsnittet som er 7,9 %.

Det blir undervist i litt over 50.000 årstimar i grunnskulen i Ål. Over 12.000 av desse timane, eller nesten 24 % av timeressursen, er knytt til enkeltvedtak. Skuleåret 2013/2014 var andelen 25 %. Målet er framleis å gjera meir av den bundne enkeltvedtaksressursen om til læringsstøtte i den vanlege undervisninga. Dette gjeld særleg elevar som har få timar med vedtak.

Tabellen over viser at mange elevar har under 190 timar spesialundervisning. Mange av desse elevane bør få hjelpa dei treng i ordinær undervisning og/eller med tilrettelegging. Ål og Hol innførte skuleåret 2018-19 ein ny arbeidsgang for tilpassa opplæring, der målsetjinga er færre oppmeldingar til PPT og meir tilpassa opplæring. God tilpassa undervisning kostar om lag det same som spesialpedagogiske tiltak for behovet til barnet er ofte det same. Kommunar som lykkast med å få ned talet på spes.ped.vedtak, har satsa på god lærartettleik.

4.2.2. Barn med store og samansette behov

Tal barn og elevar som treng tilnærma 1:1 oppfølging aukar. Dette er barn og elevar som også treng tilrettelegging og hjelp frå andre fagpersonar som t.d. vernepleiar. Stadig fleire tilsette blir opptekne med enkeltbarn. Dette bekymrar sektoren og er årsaka til at sektoren bad om ei ekstraløyving på 2,6 mill. i mars 2019.

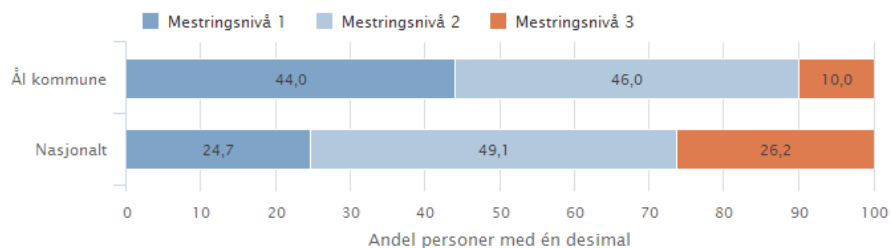
Denne ekstraløyvinga gjorde det mogeleg å tilsetje fleire miljørettleiarar. Dei har fått ansvar for enkeltelevar, men dei har også kunnskap som bidrar til å skape eit meir heilskapleg tilbod. Ved Nedre-Ål skule prøver dei mellom anna ut BaseCamp. Gjennom praktisk læring opplever elevar mestring og dei får att lærelysta.

Eit viktig mål med denne satsinga er å hjelpe elevane attende inn i klassen, og å førebygge slik at færre dett ut. Til dette arbeidet er det ofte bruk for kompetanse frå ulike fagområde.

4.3. Nasjonale prøveresultat på landsgjennomsnittet

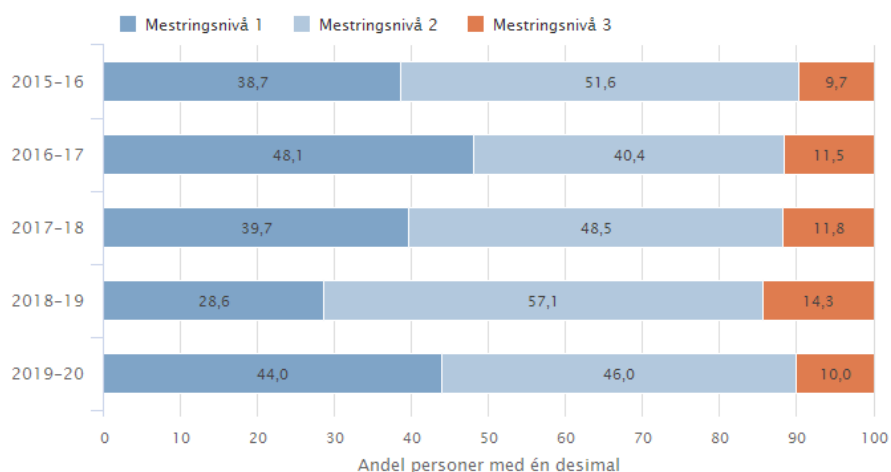
4.3.1. Engelsk

Engelsk, 5.trinn, 2019-20:

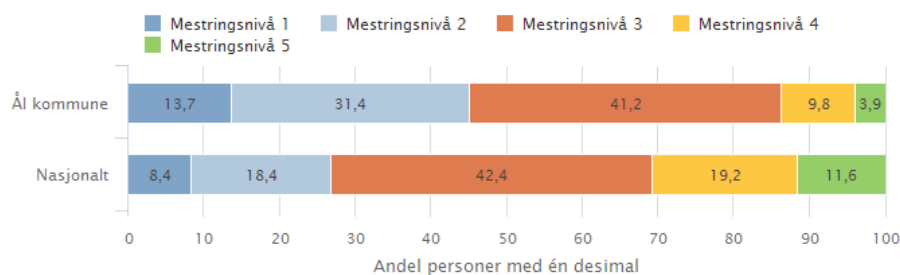
Ål kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, 2019–2020, Trinn 5, Begge kjønn

På barnetrinnet er det tre mestringsnivå. Mestringsnivå 1 (mørkeblå farge) er det dårligaste nivået. Ål kommune ligg langt under nasjonalt mestringsnivå. Engelsk for 5. trinn har over tid dårleg resultat:

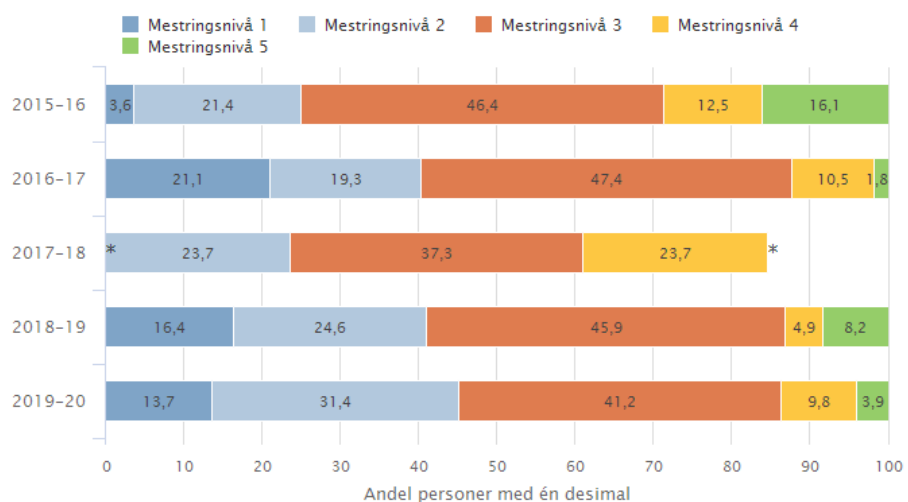
Ål kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, Trinn 5, Begge kjønn

Engelsk, 8. trinn 2019-20:

Ål kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2019–2020, Trinn 8, Begge kjønn

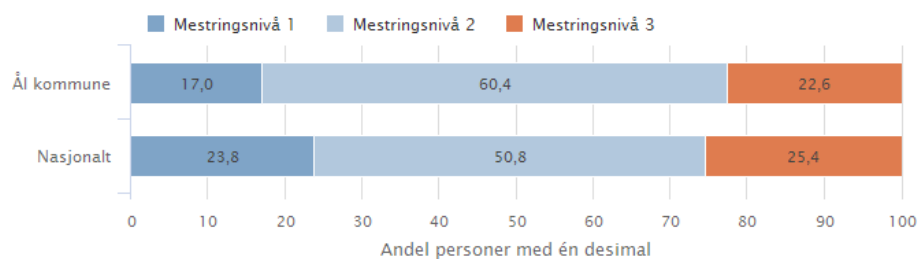
På ungdomstrinnet er det fem mestringsnivå. Det er engelskkunnskapen elevane har tileigna seg på 5.-7. trinn som blir testa på 8. trinn. Resultatet ligg langt under nasjonalt snitt, også sett over tid:

Ål kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 8, Begge kjønn

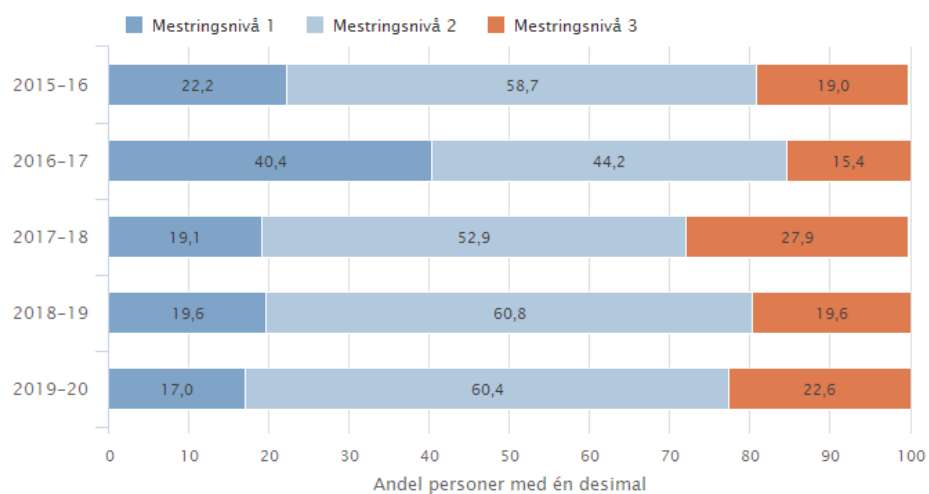
4.3.2. Rekning

Rekning, 5. trinn 2019-20:

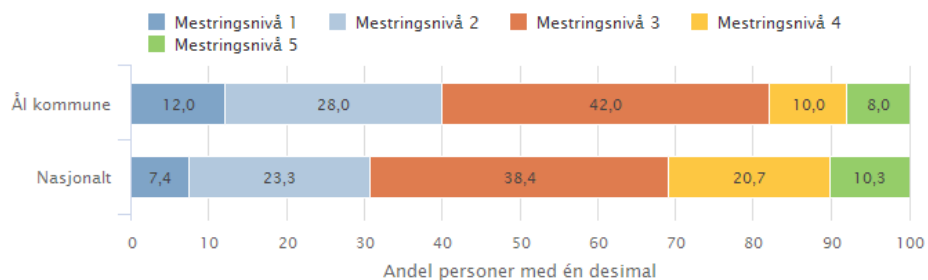
Ål kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, 2019-2020, Trinn 5, Begge kjønn

Resultatet for rekning på 5. trinn er om lag på landssnittet. Målt mot nasjonalt nivå har Ål ein mindre del av elevane på det dårlegaste mestringsnivået, men Ål har også ein litt mindre del av elevane på det beste mestringsnivået. Slik har det i snitt også vore dei siste åra:

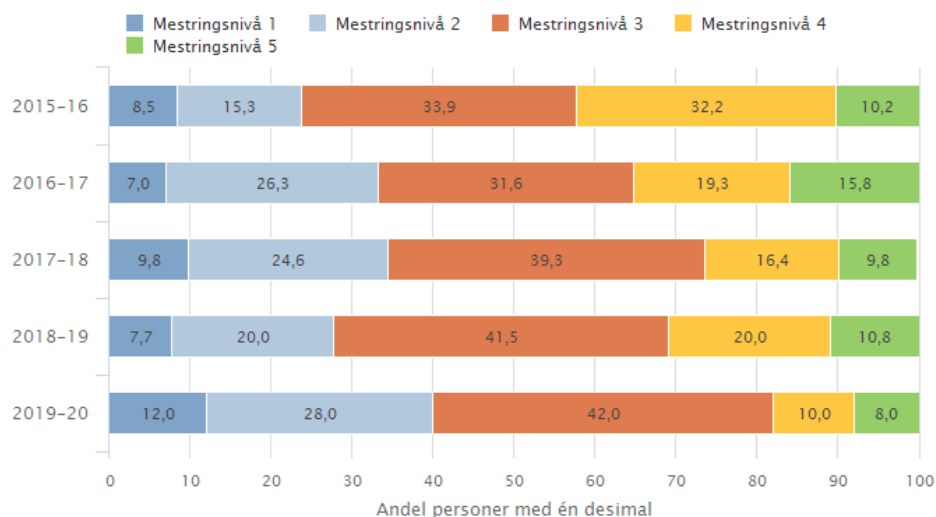
Ål kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, Trinn 5, Begge kjønn

Rekning, 8. trinn, 2019-20:

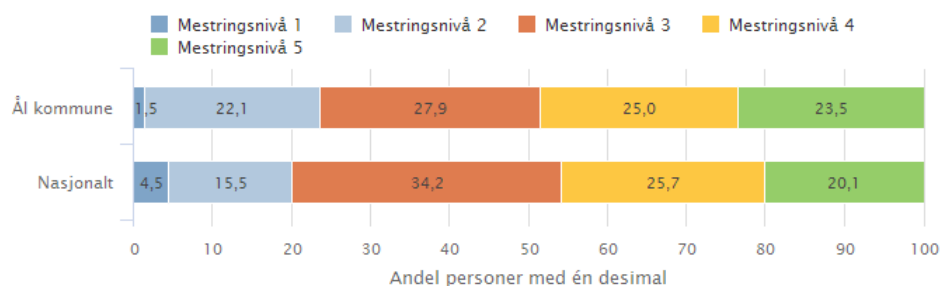
Ål kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2019-2020, Trinn 8, Begge kjønn

På 8. trinn er resultatet i rekning dette året litt under landssnittet. Resultatet på 8. trinn har variert dei siste åra og har enkelte år vore betre enn landssnittet:

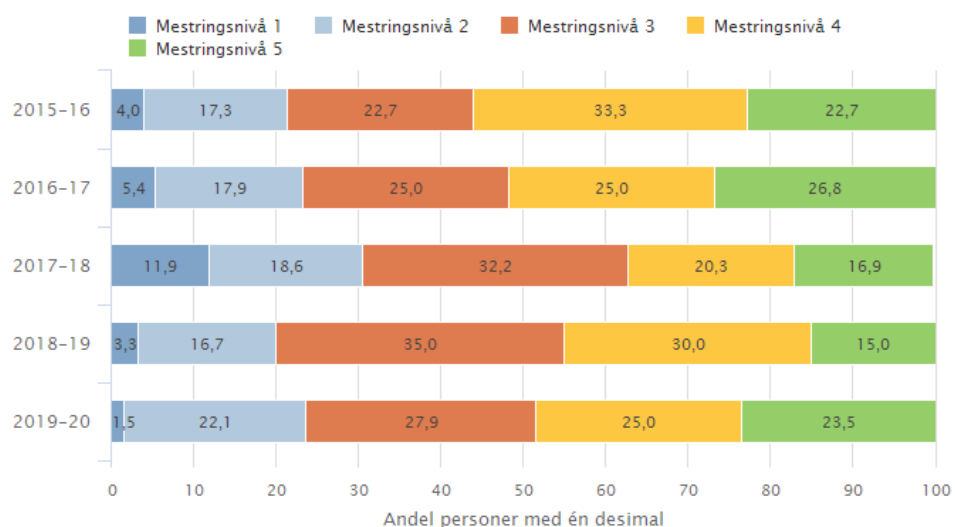
Ål kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 8, Begge kjønn

Rekning, 9. trinn, 2019-20

Ål kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2019-2020, Trinn 9, Begge kjønn

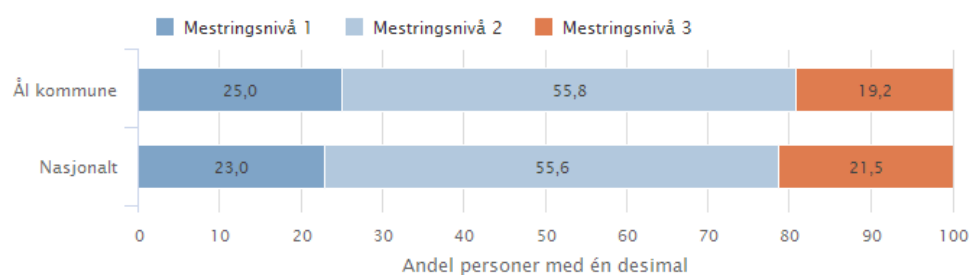
På 9. trinn er resultatet betre enn landssnittet. Slik har det vore i fleire år. Det betyr at ungdomsskulen arbeider godt med faget. I fleire år har Ål i snitt 75 % av elevane på dei 3 beste mestringsnivåa:

Ål kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 9, Begge kjønn

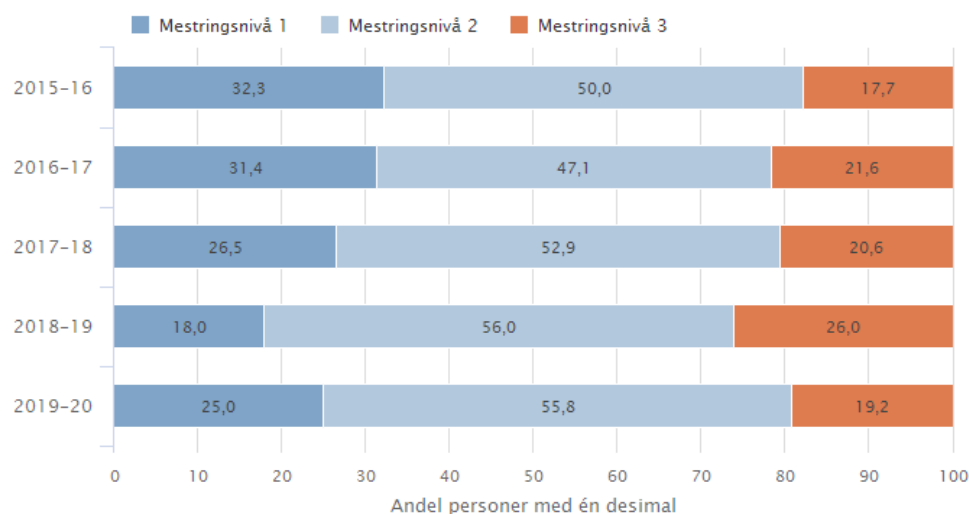
4.3.3. Lesing

Lesing, 5. trinn, 2019-20:

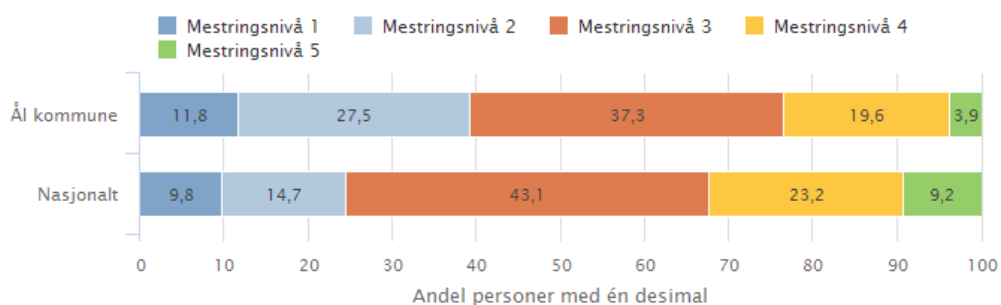
Ål kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, 2019-2020, Trinn 5, Begge kjønn

I lesing er resultatet dette året omtrent på landssnittet. I fleire år har resultatet på 5. trinn vore betre enn landssnittet med fjoråret som eit «toppår». Men, med små tal blir årsvariasjonane større.

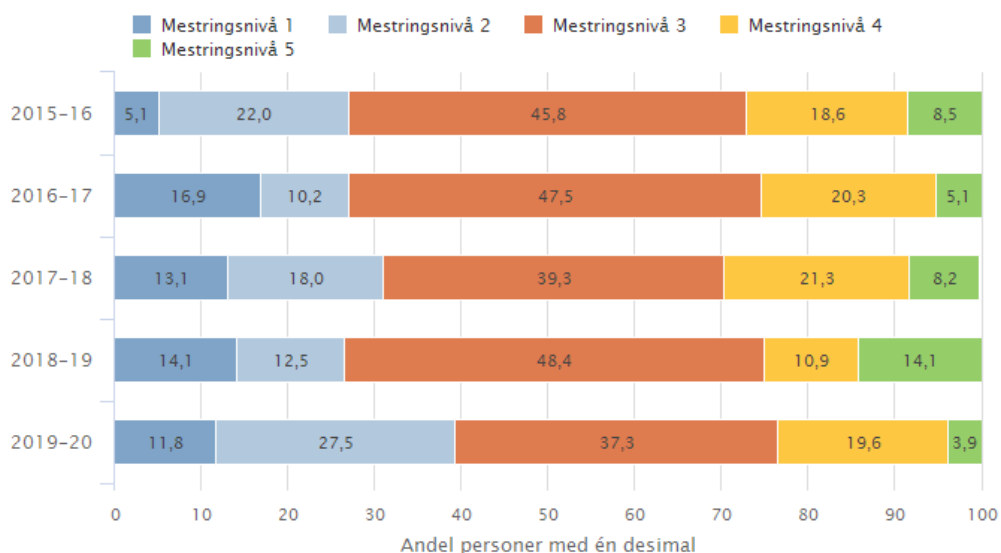
Ål kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, Trinn 5, Begge kjønn

Lesing, 8. trinn, 2019-20:

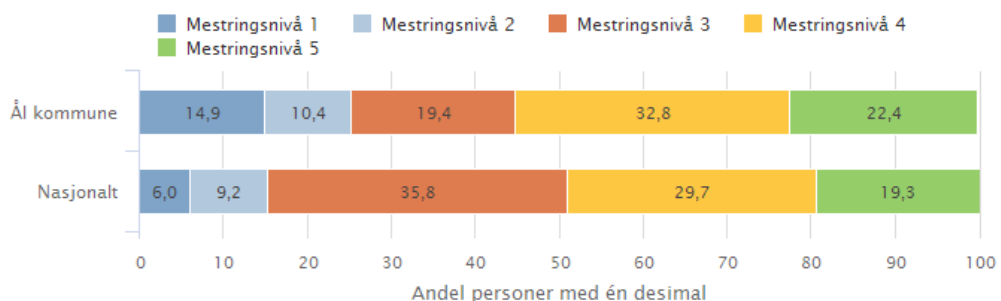
Ål kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2019-2020, Trinn 8, Begge kjønn

Resultat på 8. trinn gir eit inntrykk av kor stort læringsutbyttet elevane har på mellomtrinnet. I lesing er resultatet noko under landssnittet. Som tabellen under syner, vekslar resultatet over tid:

Ål kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 8, Begge kjønn

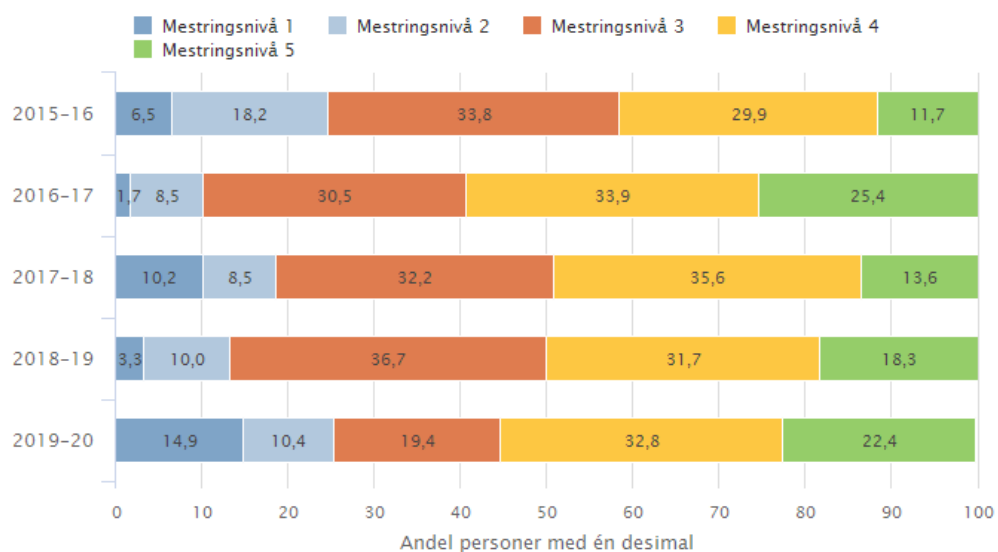
Lesing 9. trinn, 2019-20:

Ål kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2019-2020, Trinn 9, Begge kjønn

9. tinn kan syne til betre resultat enn landssnittet på mestringsnivå 3 og 4. Tendensen bakover i tid viser også at elevane i Ål oppnår større framgang frå 8. til 9. trinn enn landssnittet. (sjå neste tabell).

Resultatet på 9. trinn vitnar om godt læringsarbeid. I 2019-20 har 9. trinn ein større del av elevane på mestringsnivå 1 og 2 enn tidlegare. Me ser den same tendensen på 8. trinn inneverande år.

Ål kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 9, Begge kjønn

4.3.4. Korleis bruke nasjonale prøver.

Nasjonale prøver skal vere eit analyseverktøy i det pedagogiske arbeidet til læraren, rektor og skulen, og er eitt av fleire verktøy som fortel noko om læringsutbyttet til eleven. Resultata har størst verdi i det interne analysearbeidet der det blir sett saman med annan relevant informasjon.

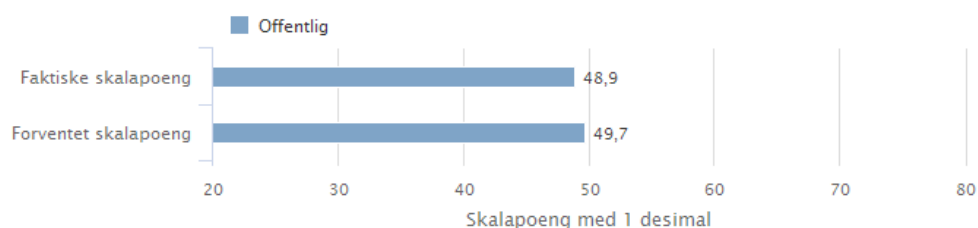
Det er igjen viktig å understreke at i mindre kommunar med små tal, vil resultatet variere mykje frå år til år. Ein tydeleg tendens, som ein på kommunalt nivå må analysere betre, er svake resultat i engelsk. På den andre sida ser me at elevgruppa i Ål over tid oppnår større framgang frå 8. til 9. trinn enn landssnittet.

Når det er god framgang skal skulane leite etter «suksessoppskrifta», og der det ikkje er framgang eller dårleg resultat, må skulane leite etter faktorar som kan gjere læringsarbeidet betre.

4.3.5. Skulebidragsindikatoren.

Skuleåret 2014-15 kom ei ny måling, skulebidragsindikatoren. Denne målinga tar omsyn til fleire faktorar, som t.d. utdanningsnivå og inntektsgrunnlag til foreldra. Målinga deler i faktisk resultat og det resultatet ein forventar når ein tar omsyn til ulike levekårsfaktorar.

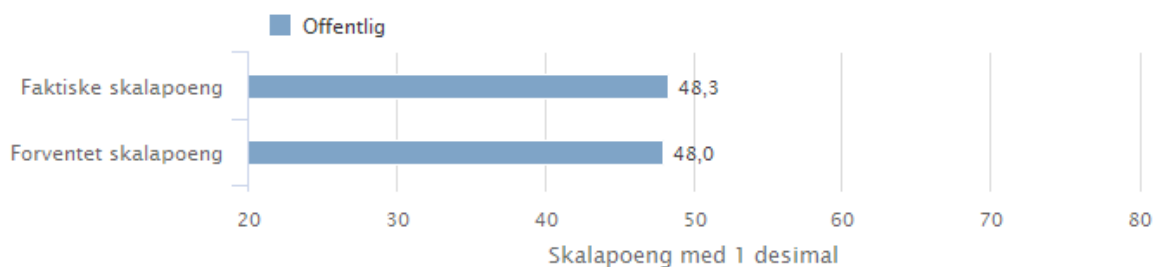
Skulebidragsindikator 1.-4. trinn:

Ål kommune, Grunnskole, Skulebidrag 1.-4. trinn, Offentlig, 2017-2018, Alle trinn, Begge kjønn

På siste måling hadde 1.-4. trinn 0,8 færre skalapoeng enn det som var forventa. Med andre ord under snittet. Det er likevel bedre enn den første målinga skuleåret 2014-15 då resultatet var 2,7 færre skalapoeng enn forventa. Det har dei siste åra vore gjort ein ekstra innsats på 1.-4. trinn med t.d. språk og leseopplæringa, og dette kan vere med å forklare noko av framgangen.

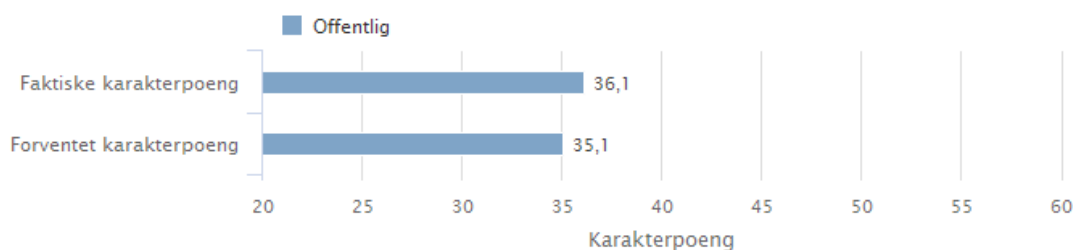
Skulebidragsindikator 5.-7. trinn:

Ål kommune, Grunnskole, Skulebidrag 5.-7. trinn, Offentlig, 2017-2018, Alle trinn, Begge kjønn

På siste måling skårar 5.-7. trinn i Ål 0,3 % over det som var forventa.

Skulebidragsindikator 8.-10. trinn:

Ål kommune, Grunnskole, Skulebidrag 8.-10. trinn, Offentlig, 2017-2018, Alle trinn, Begge kjønn

På siste måling skårar 8.-10. trinn i Ål 1,0 skalapoeng over det som var forventa.

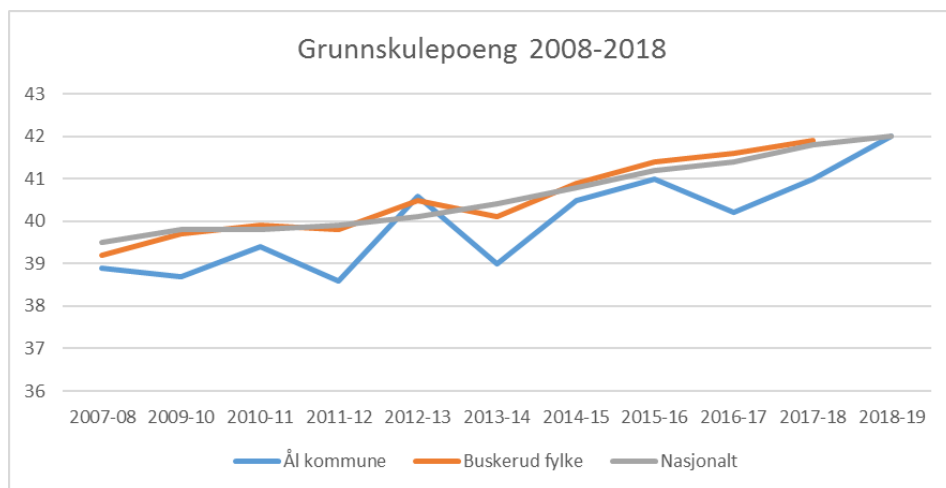
4.4. Grunnskulepoeng etter 10. trinn på landsgjennomsnittet

Grunnskulepoeng etter 10. trinn i samsvar med landsgjennomsnittet, er eitt av resultatmåla i Betre læring. Grunnskulepoeng for 10. trinn for perioden 2008 - 2019:

	2007-08	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19
Ål kommune	38,9	38,7	39,4	38,6	40,6	39	40,5	41	40,2	41	42
Buskerud	39,2	39,7	39,9	39,8	40,5	40,1	40,9	41,4	41,6	41,9	
Nasjonalt	39,5	39,8	39,8	39,9	40,1	40,4	40,8	41,2	41,4	41,8	42

Tal frå skuleporten

Grunnskulepoeng er snittkarakteren ein får ved å legge saman alle fagkarakterane, dele på fag og gange med 10. Grunnskulepoeng etter 10.trinn våren 2019 viser 42. Landsgjennomsnittet er 42. Resultatmålet i Betre læring er oppfylt.

Tabellen viser at landsnittet blir stadig høgre. Ål har også ei positiv utvikling. Med eit lite elevtal vil resultatet variere meir frå år til år.

Gjennomsnitt skriftleg grunnskuleeksamen vår 2014 - vår 2019 for 10. trinn:

	Ål	Na	Ål	Na	Ål	Na	Ål	Na	Ål	Na	Ål	Na
	2014		2015		2016		2017		2018		2019	
Matematikk	2,9	3	3,4	2,9	-	3,3	4	3,4	3,8	3,6	3,7	3,6
Engelsk	3,6	3,7	3,5	3,7	3,5	3,6	3,5	3,8	3,7	3,7	3	3,7
Norsk h.m.	3,4	3,4	3,4	3,4	3,6	3,5	3,2	3,3	3,6	3,5	3,3	3,4
Norsk s.m.	3,1	3,1	3,8	3,1	3,3	3,2	3,3	3,3	3,6	3,4	3,4	3,1

Tal frå skuleporten

Resultat nær landsgjennomsnittet er målsetjinga i Betre læring. I 2019 ligg Ål kommune godt over landsgjennomsnittet i norsk sidemål, nær landsnittet i matematikk og norsk, og under i engelsk.

4.5. Resultat elevundersøking betre enn landsgjennomsnittet

Den psykiske helsa er viktig for helse, trivsel, mestring og læring. Elevundersøkinga er ei årleg nettbasert undersøking for 7. og 10. trinn, der utgangspunktet er den opplevinga eleven har av eigen skulekvardag. Indeksane er delt etter ein skalaverdi frå 1– 5, der høg verdi betyr positivt resultat.

Elevundersøkinga haust 2018		Kjelde: Skuleporten – elevundersøkinga		
	7. trinn, ÅL haust 18	7.trinn, nasj. haust 18	10. trinn ÅL haust 18	10. trinn, nasj. haust 18
Trivsel	3,9	4,3	4,4	4,1
Støtte frå lærarane	4,1	4,4	4	4
Støtte heimanfrå	4,1	4,4	4,4	4,1
Fagleg utfordring	3,6	4,1	4,5	4,3
Vurdering for læring	3,6	3,9	3,3	3,3
Læringskultur	3,7	4	3,9	3,8
Mestring	3,7	4,1	3,9	3,9
Motivasjon	3,4	3,8	3,6	3,5
Elevdemokrati/ medverknad	3,4	3,8	3,7	3,4
Felles reglar	4,1	4,4	4,1	4
Mobbing i skulen	11,8 %	7,2 %	- *)	7,1 %
Utdanning og yrkesretteleing			3,9	3,8

*) Færre enn fire elevar på trinnet har svara at dei blir mobba på skulen.

Talgrunnlaget for hausten 2019 er ikkje klar frå direktoratet. Difor er det lagt inn «gamle» tal i årets tilstandsrapport. Når talgrunnlaget er lite, kan det bli store variasjonar frå eit år til neste. Ungdomsskulen hadde t.d. eit alarmerande høgt mobbetal hausten 2017. Året etter melder under fire elevar som mobbing.

Resultata på 7. trinn hausten 2018 var ikkje særleg positive. På trivsel, fagleg utfordring, mestring og motivasjon var resultatet under landssnittet. Den største bekymringa var likevel at 11,8 % av elevane på 7. trinn dette året meldte frå om mobbing. Skulane tek dette på alvor og rektor har eit særleg ansvar for å sette i verk tiltak så snart det blir meldt om mobbing (aktivitetsplikta i § 9A). Skulane melder om at mange opplever mobbing i sosiale media og at dette smittar over i læringsarbeidet på skulen. Denne utfordringa kan skulen berre løyse gjennom dialog og i tett samarbeid med foreldre. Signal tyder på at talet er langt betre i målinga hausten 2019.

I ungdomsskulen er det jamt over betre resultatet i Ål samanlikna med nasjonalt gjennomsnitt. Ungdomsskulen gjennomfører også elevundersøkinga på 8. og 9. trinn, og barneskulane har eigne trivselsundersøkingar.

4.6. Fråfall i vidaregåande skule

Fråfall i vidaregåande skule har minka frå 28 % i 2011 til 16 % i 2018 (årleg gjennomsnitt over 3-årsperiodar). Tala er henta frå Folkehelseprofilen til Ål kommune (<i>tal i parentes er for hhv. Buskerud og heile landet</i>). For Ål er dette ei god utvikling.		Fråfall i vidaregåande
	2011	28 (28/26)
	2012	25 (27/25)
	2013	23 (27/25)
	2014	16 (24/24)
	2015	15 (24/23)
	2016	16 (24/24)
	2017	15 (24/23)
	2018	16 (23/21)
	2019	Nye tal kjem 4. mars 2020

5. Betre læring, «ettertrykk»

I Betre læring er det tre innsatsområde; «Ettertrykk», utviklingsområde og kompetanse. Ettertrykket skal sikre at arbeid som er sett i gang gir varig endring.

5.1. Tidleg innsats språk

Felles løft i barnehage i 2010 sette språkutvikling i barnehage på dagsorden. Som ein del av dette arbeidet vart språkplanen Godt språk laga, og BU-modellen vart teke i bruk. BU er ein modell som er til hjelp i begrepsinnlæring. Barnehagane nyttar også andre verktøy i begrepsinnlæringa.

5.2. Del av 4-årskontroll i barnehage

Helsestasjonen skal gjennomføre ein 4-årskontroll. Det har vore gjennomført ei prøveordning med å ta delar av 4-årskontrollen i barnehagen. Dette gir ein betre observasjon av barnet i samspel med andre. Fysioterapeut har også vore med på denne observasjonen. Frå 2018 nyttar alle barnehagar delvis denne ordninga.

5.3. Overgangsplan

Overgangsplanen skal sikre ein god overgang mellom barnehage og skule. Planarbeidet var ein del av Felles Løft. Sektoren kan bli betre til å vidareutvikle samarbeidet mellom barnehage og skule. Planen treng ein revisjon.

5.4. Lydfargemetoden

Etter at prosjektet vart avslutta i 2016, laga ei arbeidsgruppe ein plan for korleis Lydfarge skal brukast i Ål-skulen. Det er etablert eit nettverk med ein ressurslærar frå kvar skule. Metoden blir arbeidd inn i ny lese- og skriveplan som er under arbeid.

5.5. Fysak i fag

Hausten 2015 innførte kommunen Fysak i fag i barneskulen. Fysak er lagt inn som ein del av rammetimetaket. Alle klassar på barnetrinnet skal i snitt ha tre halvtimar med fysak i veka. I tillegg er elevane fysisk aktive i kroppsøving, uteskule og friminutt. Våren 2019 var det ei evaluering som resulterte i at namnet «Fysak i fag» vart endra til «Fysisk aktiv læring» (FAL). Etter denne evalueringa og namneendringa blir det lagt mindre vekt på kravet om høg puls, og meir vekt på variert og aktiv læring.

Ungane i barnehagen er i regelen aktive i minst 60 minutt kvar dag. For barnehagane er det viktig å følge opp inaktive barn.

5.6. Lesing i alle fag

Ungdomsskulen har over år hatt fokus på at lærarane er leselærarar. Ål bibliotek har eigen skulebibliotekar som held tak i og som hjelper skulane med ulike lesestimuleringsprosjekt.

5.7. MOT og «Kjærlyhet og grenser»

Ål er med i MOT-programmet. Kommunen har skolerte informatørar som gjennomfører økter med elevane på ungdomsskulen. I tillegg blir programmet «Kjærlyhet og grenser» gjennomført på 8. trinn. Her er foreldre sterkt involvert.

5.8. Tverrfagleg samarbeid

I tverrfaglege møte kan barnehagen/skulen drøfte både generelle utfordringar og på individnivå med hjelpeinstansane PPT, skulehelsetenesta og i enkelte møte også barnevern. Møtet har låg terskel for å drøfte bekymringar, men det kan vere utfordrande å fylgje opp saker; kven har «stafettpinnen»? Ordninga med faste tverrfaglege møte er trappa noko ned etter at det tverrfaglege samarbeidet blir systematisert i BTI-modellen (betre tverrfagleg innsats). Sjå punkt 6.4.

5.9. Elevutjamning

Dette punktet var med i struktursaka som vart avslutta i september 2018.

6. Betre læring, utviklingsområde

Betre læring har definert fire utviklingsområde i planperioden:

1. Grunnleggjande ferdigheiter
2. pedagogisk planarbeid
3. Digital kompetanse
4. Inkluderande læringsmiljø

6.1. Grunnleggjande ferdigheiter

Språkutvikling startar i barnehagen, og det er viktig å sikre at barnehagen kartlegg og gir hjelp til dei barna som treng ekstra oppfølging. Ein felles kartleggingsplan blir tatt i bruk vår 2020.

Gjennom Felles løft, steg 3, har barneskulane teke i bruk lesekurs som arbeidsform. I 2018 starta arbeidet med å lage ein ny felles språk- og leseplan i kommunen. Planen byggjer på arbeidet til Vigdis Refshal i Statped. Plan for 1. og 2. trinn blir prøva ut og justert inneverande skuleår. Plan for 3. og 4. trinn er under arbeid.

6.2. Pedagogisk planarbeid

Rammeplan.

Hausten 2017 tok barnehagane i bruk ny rammeplan for barnehagane. Det vart utarbeidd ei kommunal framdrift over to år for å implementere den nye rammeplanen. Fylkesmannen har arrangert konferansar for styrarar og barnehagemyndigheit. I Ål er det lagt til eit tredje år, og arbeid relatert direkte til innføring av ny rammeplan blir avslutta vår 2020.

Ny overordna del og fagfornyning.

Regjeringa har med verknad frå 01.09.2017 fastsett ny overordna del for læreplanen. Den overordna delen avløyser generell del og formulerer overordna prinsipp og verdigrunnlaget for grunnskulen. Overordna del har stor plass i fagfornyingsarbeidet, og regionen Hallingdal samarbeider med Høgskulen på Vestlandet om kompetanseutvikling i den desentraliserte ordninga Dekomp. Skulane tek i bruk reviderte fagplanar frå hausten 2020.

Pedagogisk planarbeid i tillegg.

- Barnehagane utarbeider kvart år ein pedagogisk plan for verksemda.
- Årstrinns- og avdelingsrapport er innført som ein del av kvalitetsårshjulet i oppvekst. Denne rapporten er ei kort evaluering av arbeidsåret og gir informasjon vidare til neste år.
- Kulturskulane i Hallingdal har utvikla nye fagplanar ilag med veiledarar frå Norsk kulturskuleråd.
- Dei siste åra har det vore eit tettare fagplansamarbeid mellom ungdomskulane i Hallingdal og dei to vidaregåande skulane. Dette samarbeidet vil halde fram.

6.3. Digital kompetanse

Sektoren følgjer framdrifta som vart skissert i prosjektplanen «IKT-prosjekt i Oppvekst - Ein digital skulekvardag for elevane våre». I løpet av 2019 fekk alle elevane tilgang til eigen Ipad eller pc. I Ål kommune skal digitale verktøy vere ein viktig del av den tilpassa opplæringa. Erfaringar i klasserommet tyder på at digitale verktøy motiverer både elevar og lærar i læringsarbeidet.

Det er sett av 20 % til prosjektleiar som for tida er rektor ved Leveld skule. Prosjektleiar og ei arbeidsgruppe planla hausten 2019 ei vidareføring av prosjektet for perioden 2020-2023 med tittelen «Det digitale klasserommet i fagfornyinga». I tillegg til opplæring er mellom anna infrastruktur og utstyr i barnehagane ein del av prosjektet. I økonomiplanen er det sett av 500.000 per år i planperioden.

6.4. Inkluderande læringsmiljø

Ål (og Hallingdal) vart frå januar 2018 med i eit statleg program: «Inkluderande barnehage- og skulemiljø, pulje 2». Gode og trygge læringsmiljø er viktig skal læring skje. Alle avdelingane i oppvekst koplar dette opp til pågåande arbeid på eigen arbeidsplass, m.a. skal skulane ha ei prosedyre for korleis dei skal ivareta handlingsplikta i § 9A. Erfaringane i pulje 2 var gode. Frå januar 2020 er Hallingdal med i pulje 4. Dei to neste åra blir hovudfokuset å innarbeide system som er utvikla dei siste to åra, mellom anna «Rutine – nettverk for føresette i Ål kommune» og «modell for betre tverrfagleg innsats» (BTI).

6.4.1. Rutine – nettverk for føresette i Ål kommune

Nettverk for føresette er eit strukturert samarbeid mellom føresette til ei gitt gruppe barn og unge. Målet er å styrke og trygge samarbeidet mellom føresette til beste for barn og unge. Nettverket skal vere ein møteplass der ein kan få ny kompetanse og dele erfaringar om daglegdagse og felles utfordringar knytt til aldersgruppa og rolla som føresett.

Målgrupper for nettverka er føresette med barn i aldersspennet 0 - 16 år (10.trinn). Foreldrerådets arbeidsutval (FAU) og foreldrekontaktar skal ha ei aktiv rolle saman med styrrar/rektor/kontaktlærar i planlegging og gjennomføring av fastlagte nettverksmøte. Foreldrerrepresentantane har ansvar for vidareføring av nettverksarbeidet gjennom året.

4.3.5. Modell for betre tverrfagleg innsats (BTI).

Modellen tek utgangspunkt i, og systematiserer det tverrfaglege arbeidet i kommunen. Mykje blir gjort bra, men no er det utarbeidd konkrete handlingsveilederar som fortel kva tilsette skal gjere når undring knytt til eit barn eller ein elev oppstår. Handlingsveilederane vart tatt i bruk hausten 2019.

I september 2019 gjennomførte KoRus sør ei undersøking for alle tenestene i kommunen som arbeider med barn og unge. Undersøkinga «måler temperaturen» på tidleg innsats-området. Svarprosenten var 71 % og viser at tilsette i Ål har størst kunnskap om korleis dei skal hjelpe barne med lærevanskar og psykiske og sosiale vanskar. Undersøkinga viser også at tilsette har minst kunnskap om, og er mest usikre på korleis dei skal handtere mistanke om seksuelle overgrep. Det er også ein klar tendens i undersøkinga at me er for lite flinke til å involvere barnet sjølv i arbeidet med å finne gode tiltak. Same undersøking vil bli gjennomført om tre år.

7. Dialogmøte

Det er i januar 2020 gjennomført dialogmøte med alle avdelingar i oppvekst. Alle arbeider målretta mot kvalitetsmåla der lokale behov skal vere styrande. Under er det teke med nokre stikkord frå kvar avdeling. Mange av kulepunktane er gyldige for fleire.

	Avdeling	Frå dialogmøtet januar 2020
1	Nordbygdene barnehage	- Har utarbeidd kommunikasjonskort i samarbeid med skulen som verktøy for å skape ein god dialog med barn i utfordrande situasjonar. - Har språkverkstad for alle barn jamleg, «jobbøker» med små grupper og enkeltbarn. Fleire blir nysgjerrige på bokstavar, lydar og rimord.
2	Sando barnehage	- Arbeider med vaksenrolla. Målet er tilsette som er trygge, varme og som set grenser, såkalla autoritative vaksne. - Brukar «Vere saman» med 16 løvebøker og «løvelova» i den daglege samhandlinga med barna for å utvikle god sosial kompetanse.
3	Skattebøl Barnehage	- Arbeider med aktivitetar som stimulerer finmotorikk og fysikk og som gir mestringskjensle. - God overgang til skulen. Skulestartarane har eigen «Maxiklubb» som førebur barna til skulestart.
4	Sundre Barnehage	- Brukar BU (begrepsundervisning) systematisk for å førebygge og redusere lærevanskar. Størst framgang for språkleg svake barn. - Betre språk, språkplan for fleirspråklege, sikrar systematisk opplæring. I Sundre barnehage er det over 20 fleirspråklege barn.
5	Torpo barnehage	- Har prosjektet «Kom – skal me leike» der målet er at tilsette skal bli betre til å avdekke og handtere utestenging, krenking og mobbing. - Tilsette har fått innføring i BTI-modellen (betre tverrfagleg innsats) med særleg vekt på arbeidet med undringar i eigen barnehage.
6	Leveld skule	- Arbeider i fagfornyninga med å utvikle det profesjonelle fellesskapet som reflekterer over eigen praksis og brukar dette i dagleg endringsarbeid. - Brukar nasjonale prøver i arbeidet med å skape eit elevsyn tufta på forventning og mestringstru ved å gi positiv støtte.
7	Nedre-Ål skule	- Kallar det lokale utviklingsprosjektet «Kvar gong me møtest» der målet er å samle heile skulen for å løyse felles utfordringar. Veileder: T. Koefoed. - BaseCamp er ein alternativ læringsarena der elevar gjennom praktisk tilnærming opplever mestring og får motivasjon. Dette er ei prøveordning.

8	Skattebøl skule	- Arbeider med Nedre-Ål for å samordne og etablere felles kvardagsreglar og ein felles standard på korleis møte elevane – «Kvar gong me møtest». - Fellessamlingar to gonger i veka blir ein fin mestringsarena for elevane og gir god sosial læring, og god øving i å vere eit godt publikum.
9	Torpo skule	- Fint uteområde med akebakke, skøytebane, skiløype og gapahuk inviterer til uteskule og bidrar til prosjekt på tvers av trinn og eit godt læringsmiljø. - Motiverande undervisning med varierte arbeidsmåtar og elevane som opplever mestring gir godt omdømme, foreldre prata positivt om skulen.
10	Ål ungdomsskule	- Godt læringsmiljø der elevane er flinke til å ta vare på kvarandre og der vaksne er tett på og har omsorg for elevane gir som resultat lite mobbing. - PC til kvar elev gjer det lettare å tilpasse undervisninga den enkelte, enklare å variere undervisninga og det gir breiare oppgåvetilfang.
11	PPT	- Gjer eit godt og grundig sakkyndig arbeid gjennom m.a. teamarbeid. og ved å hente inn kompetanse frå Statped. - Ynskjer å kunne prioritere meir tid til førebyggjande veiledning i barnehagar og skular.
12	Ål helsestasjon	- Deltok meir i arbeid ute på skulane og er fast med i støtteteamet på ungdomsskulen og i læringsmiljøgruppa på Nedre-Ål skule. - Gjennomfører Foreldreveiledningskurs (ICDP) i samarbeid med Innvandrartenesta.
13	Ål kulturskule	- Med nye lokale i Ål kulturhus kan fleire elevane få plass på gruppeundervisning og arbeidstilhøve er i samsvar med miljøkrava. - Samlokaliseringa i kulturhuset med Hallung og vaksenopplæring legg til rette for fleire samarbeidsprosjekt.
14	Innvandrar-tenesta	- Vaksenopplæringa nyttar ledig lærarkapasitet til norskkurs for tilsette i helse, utvida språkpraksis i arbeidsnorsk og kombinasjonsklasse på Ål vgs. - Flyktningar som blir busette treng tett oppfølging i oppstarten for å sikre god integrering. Fleire ynskjer å bli buande i Ål.

8. Foreldreundersøking

Blir gjennomført kvart andre år i barnehagane, neste gong hausten 2020.

9. Betre læring, kompetansearbeid

Kompetanseutvikling er viktig skal sektoren bygge gode profesjonsfellesskap. Fagleg påfyll med øving og veiledning knytt til eigen praksis gir best læringseffekt og endring i praksis. I Ål er Betre læring i Ål det viktigaste styringsdokumentet, men for å lykkast i endringsarbeid er det viktig at kvar avdeling definerer behov og arbeider fram tiltak lokalt.

9.1. Desentralisert ordning for kompetanseutvikling (DeKomp)

Dagleg drift og krav om kvalitetsutvikling stiller store krav til leiing og gjennomføringskraft. Berre gjennom felles regional samordning og prioritering vil me kunne gjennomføre dei oppgåvene oppvekstsektoren i Hallingdal er sett til å løyse. Kommunane i Hallingdal samordnar frå 2018 kompetansearbeid og leiarstøtte innan oppvekst i eit innsatsområde: **Livsmeistring i eit inkluderande læringsmiljø**. Programmet er ein del av den statlege desentraliserte ordninga for kompetanseutvikling (DeKomp). Hallingdal er av Fylkesmannen definert som ein eigen kompetanseregion og skal i større grad ta ansvar for etterutdanning og utvikling.

Sidan 2018 har Oppvekstleiarforum i Hallingdal arbeidd saman med Høgskulen på Vestlandet (HVL). Dei er med og planlegg fagdagar, bidrar med fagpersonar og har gjennomført nettverksmøte i regionen både på kommunalt nivå og i den enkelte barnehagen og skulen. Hallingdal har avtale med HVL ut 2020. Hallingdal ynskjer å vidareføre samarbeidet med Høgskulen på Vestlandet.

Samlingar i det regionale utviklingsprosjektet «Livsmestring i eit inkluderande læringsmiljø»:

Vår 2019

7. -8. januar	Leiarsamling for rektorane
15.-16. januar	Nasjonal samling, Inkluderande læringsmiljø, pulje 2, 3. samling
17.-18. januar	Leiarsamling for styrarane
11.februar	Kurs for kontaktlærarar, dialogduk
19. eller 20. februar	Leiarsamling for ped.leiarar
28. mars	Regional samling, Inkluderande læringsmiljø
3. april	Språk- og leseplan, oppfølging med Vigdis Refshal
4. april	Oppstartsamling, fagfornyning, rektorar, leiargruppe, plasstillitsvalde

Haust 2018

15. august	Dialogisk samtale v. Ingrid. Jørgensen for heile oppvekstsektoren
10. september	Rektornettverket i Hallingdal, fagfornyning med HVL
17. og 18. september	Nasjonal samling, Inkluderande læringsmiljø, pulje 2, siste samling
26. september	Tryggleikssirkelen i regi av Hallinghelse
8. oktober	Skule/heim-samarbeid v Bente Granberg, Rektorane, FAU-leiar og k.k.
10. og 11. oktober	Regional samling, Inkluderande læringsmiljø, pulje 2, siste samling
31. oktober	Rektornettverket i Hallingdal, fagfornyning med HVL
18. november	Regional planleggingsdag for alle i barnehagane m/Ingrid Bergkaste
18. november	Regional planleggingsdag for alle i skule m/Jo Røislien/Inger Bergkaste

9.2. Digital kompetanse

I 2019 er det laga ein ny prosjektplan; «Det digitale klasserommet i fagfornyninga». Denne planen har stort fokus på opplæring. Opplæring av i tilsette skjer parallelt med innføring av nettbrett og pc. Også i 2019 har Kreasjon hatt ansvar for opplæringa, med kursdagar og modelleringsdagar. I tillegg har nettverk på alle trinn på tvers av alle skular erfaringsutveksling, som t.d. korleis dei kan bruke Ipad som verktøy i læringsarbeidet. Lærarar som tek vidareutdanning innan digital kompetanse blir prioritert.

9.3. Kompetansekrav for lærarar i fag

Frå 2025 gjeld nye formelle kompetansekrav for å undervise på barnetrinnet og ungdomstrinnet. Det nye kompetansekravet har tilbakevirkande kraft, og kravet gjeld faga norsk, samisk, norsk tegnspråk, engelsk og matematikk. På barnetrinnet er kravet 30 relevante studiepoeng i desse faga. I dei andre faga på barnetrinnet er det ikkje krav om relevante studiepoeng. På ungdomsskula er kravet 60 studiepoeng (grunnfag) for det aktuelle faget. Det er ikkje krav om relevante studiepoeng i valfag, arbeidslivsfag og utdanningsval.

Hallingdal organiserer i samarbeid med Høgskulen på Vestlandet eit regionalt tilbod om vidareutdanning slik: Engelsk 1 (1.-7.trinn) skuleåret 2017/18, Norsk 1 (1.-7.trinn) skuleåret 2018/19, Matematikk 1 skuleåret 2019/20 og Engelsk 2 skuleåret 2020/21. Lærarar som melder seg på denne regionale vidareutdanninga blir prioritert.

10. Utfordringar og arbeid framover

Styringsdokumentet «Betre læring i Ål» skal rullerast i 2020. Planstrukturen har vore uendra sidan 2010. Følgjande er meint som innspel til dette rulleringsarbeidet.

Sektoren har to store utfordringa i tillegg til at barnetal og elevtal går ned. For det første må kommunen auke kvaliteten og systema rundt den ordinære undervisninga slik at talet på elevar som får vedtak om spes.ped. blir redusert. Fleire elevar må få tilrettelegging innanfor dei rammene ordinær undervisning gir. Elevar blir unødig stigmatisert og mistar trua på eigen meistring, og pedagogar, lærarar, hjelpeapparat og administrasjon brukar for mykje av verdifull tid på byråkrati.

For det andre er samfunnet i stor endring og generelt aukar talet på barn og elevar som har store og samansette hjelpebehov. I kommune-Noreg er det ei utfordring at manglande kunnskap og for dårlege system bidrar til at ulike vanskebilete lett eskalerer. I Ål har kommunestyret løyvd 2,6 millionar ekstra for å betre dette arbeidet.

I oppvekstsektoren tek fleire prosjekt og prosessar tak i desse to utfordringane:

1. Prosjektet «**Frå plansystem til praksisendring**».

Sektoren har på plass fleire gode system med lokale handlingsplanar, BTI (betre tverrfagleg innsats), arbeidsgang for tilpassa opplæring, systematisk bruk av foreldrenettverk, gode overgangar mellom barnehage og skule, prinsipp og føringar i overordna del i den nye læreplanen, m.m. Dei neste to åra blir det viktig å sjå til at planarbeidet som er gjort fører til praksisendring. Det blir gjort ein avtale med Thomas Koefoed om å vere med som ekstern veileder i to år frå hausten 2020. Arbeidet skal ta utgangspunkt i det behovet kvar enkelt avdeling har.

2. Prosjektet «**Samordning og organisering av hjelpetenestene for barn og unge**».

Både politisk og administrativt har det ved ulike høve vore drøfta korleis kommunen skal organisere hjelpetenestene på ein best mogeleg måte. Med dei samfunnsendringane me står i, er godt tverrfagleg arbeid ein avgjerande faktor for å lykkast. Ei prosjektgruppe skal greie ut fordelar og ulemper med tre ulike modellar: Utvikle tverrfagleg samarbeid vidare med den organiseringa me har i dag, omorganisere og samle hjelpetenester for barn og unge i ei felles eining i kommunen, eller søke samarbeid med kommunane i Hallingdal og etablere regionale einingar med større fagtyngde. Utgreiinga må ta omsyn til lovverk og fag, men skal i all hovudsak vektlegge fordelar og ulemper for barnet og familien. Prosjektleiaren er tilsett og prosjektet vil få ei politisk handsaming i løpet av 2020.

3. **Miljøretteleiarar** inn i skulen.

Sjå punkt 4.2.2. Miljøretteleiarane tilfører skulane kompetanse som er nødvendig for å løyse daglege utfordringar. Oppvekstleiar har hatt møte kvar månad for å drøfte gevinstane og fange opp utfordringar/«startvanskar». SUKO blir også orientert undervegs. Dette arbeidet bidrar til betre kvalitet fordi kompetansen i laget rundt elev/elevar blir breiare, og på sikt vil gevinsten også vere betre ressursutnytting fordi fleire elevar vil høyre heime i klassen.

4. **Logoped**

Kommunen har frå 01.01.2020 ein ferdig utdanna logoped i 100 % stilling. Ho er også audiopedagog. Primæroppgåva blir å arbeide i og ut mot barnehagar og skular i Ål. Stillinga er plassert i PPT for å høyre til i eit fagmiljø, men logopeden skal ikkje drive med tradisjonell sakkyndig utgreiingsarbeid. Tidleg logopedhjelp kan førebygge andre vanskar og hindre større ressursbruk seinare. Sektoren ser logopedstillinga som første steg med å bygge opp ei kommunal pedagogisk veilederteneste.

10. Avrunding

Tilstandsrapporten rapporterer på kvalitetsmåla i oppvekstsektoren 2016-2020. Tilstandsrapporten er ein del av kvalitetsårshjulet til oppvekstsektoren.